

Nr 154.

Av herr **Sederholm m. fl.**, om upphävande av tullen å karbidkväve.

I motion vid 1926 års riksdag, andra kammaren nr 267, hemställde herr Nilsson i Hörby, att riksdagen måtte besluta, att följande tulltaxans rubriker erhålla denna lydelse: 1228, karbidkväve (kalkkväve) fri; 1229, superfosfat fri, samt att kalksalpeter B. A. S. F., vari ingår ammoniumnitrat, måtte hänföras till tulltaxans rubrik 1227, norgesalpeter.

Bevillningsutskottet tillstyrkte tullfrihet för superfosfat och kalksalpeter B. A. S. F. Beträffande karbidkväve hade utskottet i samband med avslutandet av ny handels- och sjöfartstraktat mellan Sverige och Tyskland tillstyrkt nedsättning av tullen från kronor 5: — till kronor 2: 50 per 100 kilogram och ansåg sig ej kunna förorda ytterligare nedsättning av nämnda tullsats. Riksdagen följde utskottets förslag.

I sin motivering anförde utskottet beträffande karbidkväve efter 1906 års tulltaxekommitté följande:

»Karbid eller kalkkväve vore ett nytt gödslingsmedel, som syntes kunna i tillräcklig mängd för landets behov erhållas inom landet, om den inhemska tillverkningen erhöle tillräckligt skydd mot den utländska konkurrens, som vore att emotse. Tillverkningen skedde på ett med framställning av kalciumkarbid likartat sätt, och, enligt vad kommittén från sakkunnigt håll erfarit, syntes det vara lämpligt att åsätta karbidkväve tull till samma belopp som kalciumkarbid. Visserligen vore denna tullsats avsevärd i betraktande därav, att priset å karbidkväve enligt uppgift utgjorde allenast 18 à 25 öre per kilogram, men den syntes icke öva nämnvärd inverkan på den inhemska varans pris, som reglerades av priset å det kväverikare ämnet chilesalpeter.»

Dessa av utskottet anförda skäl för den visserligen sänkta tullen äro för närvarande knappast giltiga. Enligt vår uppfattning föreligga starka skäl för att frågan upptages till förnyad behandling.

Vid fastställandet av de svenska tullsatserna har det varit en i regel tillämpad princip, att sådana varor som gödselmedel och fodermedel skola vara tullfria eller belagda med en helt ringa tull. Denna princip bör, anse vi, även i fortsättningen följas. Att billiga gödselmedel stå till förfogande har icke ringa betydelse för det svenska jordbrukets konkurrensförmåga gent emot andra länders jordbruk. Det är också av stor betydelse för utnyttjandet av landets naturliga produktionsbetingelser. Samtidigt är det för visso av betydelse, att vi äga en inhemsk industri på

området, och tullen å kalkkväve har därför haft sitt berättigande såsom skydd under industriens första år. Emellertid visar det sig, att produktionen av kalkkväve betydligt överstiger den svenska förbrukningen samt att den år från år ökats, vilket belyses av följande siffror över Sveriges produktion och export av kalkkväve.

	Produktion ton	Export ton
1912	6,044	4,508
1913	18,352	16,930
1914	13,328	4,755
1922	20,296	3,689
1923	31,304	12,220
1924	27,981	18,827
1925	34,369	11,587
1926	37,311	15,664
1927	—	9,120

Då under senare år en så stor del av produktionen som $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{2}$ exporterats, synes härav framgå, att industrien för sin existens icke är beroende av ett tullskydd utan är vuxen att upptaga konkurrensen med andra tillverkare på den utländska marknaden. Men då finnes icke heller tillräckligt skäl att bibehålla tullen.

Invändningen att tullen å kalkkväve icke är till nackdel för det svenska jordbruket, enär priset på den inhemska marknaden likväl skulle regleras av priset på salpeter, är icke bärande. Vid prissättningen å kalkkväve måste visserligen hänsyn tagas till priserna å övriga kvävegödselmedel, och den tull på 5 kronor per 100 kg., som tidigare fanns, kunde därför icke i sin helhet utnyttjas, varför nedsättningen till kronor 2: 50 var så gott som utan betydelse. Men kalkkvävepriset är visst icke så direkt beroende av priserna å övriga kvävehaltiga gödselmedel, att icke en moderat tull såsom den nuvarande kan helt eller delvis utnyttjas.

Redan i olika salpeterslag, som dock till verkan och värde stå varandra mycket nära, är priset per kilogram kväve ofta väsentligt olika. När det gäller kalkkväve, är det över huvud taget svårt att avgöra, vad som är en rättvis prisrelation till andra kvävehaltiga gödselmedel, enär kalkkvävet verkan i förhållande till salpeters visat sig starkt varierande, allt efter gröda och jordmån. Bäst är därför enligt vår mening att låta den fria konkurrensen med tillverkare i andra länder bestämma priset å kalkkväve.

En jämförelse med priserna i utlandet ger också vid handen, att de svenska tillverkarna i skydd av tullen hålla ett jämförelsevis högt pris å kalkkväve för den inhemska förbrukningen, varigenom jordbruket onödigt belastas, medan vad som exporteras givetvis måste säljas till i utlandet rådande priser. Efter tillgängliga noteringar vilja vi anföra följande priser

å kalkkväve till förbrukare i några olika länder. Samtliga priser äro beräknade i svenska kronor per 100 kilogram.

	Sverige				Tyskland		Danmark		Norge	
	16 %		18 %		19 %				16 %	
1925, vår	20	—	21	50	17	70	17	25	—	—
höst	20	—	21	50	16	45	17	25	—	—
1926, vår	19	50	21	—	18	—	17	20	18	25
höst	19	50	21	—	15	60	—	—	—	—
1927, vår	19	—	20	50	16	50	—	—	17	80
höst	19	—	20	50	14	50	15	20	17	90
1928, vår	—	—	19	75	15	50	15	20	—	—

Om ock dessa priser ej äro direkt jämförbara, så måste dock differensen mellan de Sverige och i grannländerna rådande priserna anses alltför stor för att kunna nöjaktigt förklaras enbart av olika leverans- och betalningsbetingelser.

Ävenså de priser, som enligt det redovisade exportvärdet ernåtts vid utförsel av svenskt kalkkväve, bestyrka, att väsentligt högre priser uttagits på den svenska marknaden än vid export. Sålunda utgjorde exportpriserna i medeltal år 1925 kronor 16: 25 och år 1926 kronor 13: 70; för år 1927 har siffran ej varit tillgänglig. Visserligen är det ofrånkomligt, att exportpriserna, som ju avse stora partier, skola ligga väsentligt högre än utförsäljningspriserna till lantmännen, men den förefintliga prisskillnaden är dock alltför stor för att utgöras endast av försäljnings- och fraktkostnader.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att följande tulltaxans rubrik skall erhålla följande lydelse: 1228. Karbidkväve (kalkkväve) fritt.

Stockholm den 21 januari 1928.

G. Sederholm.

K. J. Gustafsson.

Petrus Nilsson.

Ernst Lundell.

